

МАЄСУЧАСНЕ ЛИСТЕЦТВО: НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ

2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Кафедра інструментального виконавства
Університет імені Адама Міцкевича (Республіка Польща)
Національна музична академія України імені П. І. Чайковського
Одеська національна музична академія імені А. В. Нежданової
Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Комунальний заклад фахової передвищої освіти «Уманський обласний
фаховий музичний коледж ім. П. Д. Демуцького
Черкаської обласної ради»

Матеріали
IV Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції
28–29 жовтня 2024 р.

м. Умань
Візаві
2024

Головний редактор

Терешко І. Г., кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету мистецтв Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Відповідальний редактор

Радзівіл Т. А., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри інструментального виконавства Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Редакційна колегія:

Бай Ю. М., кандидат мистецтвознавства, професор, професор кафедри інструментального виконавства Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, заслужений діяч мистецтв України;

Коваленко А. С., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інструментального виконавства Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Олійник Т. І., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інструментального виконавства Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Калабська В. С., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інструментального виконавства Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Семенчук В. В., доцент, завідувач кафедри музикознавства та вокально-хорового мистецтва Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, заслужений працівник культури України;

Бойко І. М., старший викладач кафедри інструментального виконавства Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Рецензенти:

Левицька І. М., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри музично-інструментальної підготовки ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Долгих М. В., кандидат мистецтвознавства, заслужений діяч мистецтв України, член Національної спілки композиторів України, викладач-методист Кропивницького музичного фахового коледжу.

*Рекомендовано до друку вченою радою факультету мистецтв
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол №3 від 31 жовтня 2024 року)*

Сучасне мистецтво: науково-методичний та практичний аспекти : матеріали С92 IV Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф., (м. Умань, 28–29 жовт. 2024 р.) / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, Каф. інструментального виконавства [та ін.] ; [голов. ред. І. Г. Терешко ; відп. ред. Т. А. Радзівіл ; редкол.: Ю. М. Бай, А. С. Коваленко, Т. І. Олійник [та ін.]. – Умань : Візаві, 2024. – 111 с.

У збірнику опубліковані матеріали науково-практичної онлайн-конференції, в яких розкрито актуальні проблеми сучасного мистецтва, науково-методичні та практичні аспекти сучасної мистецької освіти, музичної педагогіки і виконавства. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей. Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст публікацій та може не поділяти думку автора.

УДК 7.036(06)

© Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2024

Зміст

Бойко Ірина. Самостійна робота концертмейстера як основна складова його професійної діяльності.....	7
Дацишин Олена. Арт-терапія, як допомога формування навичок у початковому процесі.....	10
Дубровіна Ірина. Особливості трансформації українського пісенного фольклору у творчості Олександра Олеся.....	14
Калабська Віра. Музикування в малих формах як складова підготовки спеціальності 025 Музичне мистецтво (бакалаврат) в УДПУ імені Павла Тичини.....	18
Кармазін Антон. Збереження традицій національного мистецтва у музеях великих українок Марії Заньковецької та Соломії Крушельницької.....	22
Коваленко Анатолій. Формування аплікатурного мислення гітаристів у процесі фахової підготовки.....	27
Кузик Галина. Принципи формування рефлексивних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі професійно-інструментальної підготовки.....	31
Кучеренко Віктор. Класифікація дидактичних ігор на уроках музичного мистецтва у початкових класах.....	34
Мазуренко Олена. Музично-виконавське мистецтво як об'єкт дослідження українського мистецтвознавства.....	38
Марченко Марія. Сучасні технології як основні рушії у підготовці майбутніх учителів мистецьких дисциплін.....	43
Олійник Тетяна. Сценічне хвилювання майбутніх фахівців мистецького спрямування: специфіка та шляхи подолання.....	47
Семенчук Василь. Штучний інтелект у музично-педагогічній освіті.....	51
Семенчук Олександра. «Розширені техніки» у фортепіанній музиці.....	55
Сербін Катерина. Хорове мистецтво України як багаторівневий соціокультурний феномен в контексті історичного процесу.....	60
Симонян Віталій. Формування риторичної культури у процесі підготовки майбутніх викладачів вокалу у закладах вищої освіти.....	63
Торчинський Володимир. Місце та роль шлягера в естрадному вокальному мистецтві.....	67
Умрихіна Оксана. Шляхи розвитку творчої компетентності здобувачів освіти на заняттях художньої культури.....	71
Шнирєва Анастасія. Особливості підготовки гітаристів в мистецьких закладах освіти: вітчизняний та зарубіжний досвід.....	75

Ялоза Антон. Спорідненість українського та європейського музичного мистецтва через кельтський ареал.....	79
Feng Ziyuan. Methodological Principles of Developing Motivation to Learn of Primary School Pupils by Means of Musical Art.....	84
Lin Fan. The Use of Information and Communication Technologies in the Professional Training of Music Teachers.....	88
Liu Jingjing. The Essence and Structure of Professional Competence of Future Music Teachers	91
Liu Jun. Educating People with Beauty – a Brief Discussion on the Current Status of Music Teaching Methods in Chinese Middle Schools	94
Wang Xiqian. Methodological Principles of Formation of Musical Perception of Junior Schoolchildren at Music Lessons.....	100
Yan Fan. Professional and Personal Qualities of a Music Teacher.....	104
Zhou Wanqi. Formation of Emotional Intelligence in Future Music Teachers..	107
НАШІ АВТОРИ	110

ВІТАЛІЙ СИМОНЯН,

доктор філософії, асистент кафедри музичного мистецтва,
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна

© Симонян В., 2024

ФОРМУВАННЯ РИТОРИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВОКАЛУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У сучасному світі важливість риторичної культури для викладачів вокалу не можна переоцінити, адже вона є ключовим чинником у забезпеченні ефективної комунікації з учнями, колегами та аудиторією. Формування риторичної культури у процесі підготовки майбутніх викладачів вокалу в закладах вищої освіти має на меті не лише розвиток комунікативних навичок, але й підвищення рівня емоційного інтелекту, впевненості та здатності до критичного мислення.

Проблема риторичної культури, розвитку вмінь і навичок красномовства в системі професійної підготовки порушується в дослідженнях вітчизняних мовознавців (Н. Бабич, Л. Мацько, Л. Струганець та ін.), педагогів (І. Зязюна, А. Капської, Г. Сагач та ін.), психологів (І. Беха, В. Моляко, О. Музики та ін.), учених-методистів (І. Дроздової, С. Кара-

мана, А. Нікітіної, С. Омельчука, М. Пентиліук, А. Усатого, О. Семенов та ін.).

Провідні науки педагогіки О. Фенцик та М. Кинів вважають, що «уміння мислити, говорити, доповідати, переконувати – це першооснова риторичної культури вчителя, вагомий показник його фахової майстерності» [4]. Риторичну культуру розглядають, як якісну характеристику особистості та показник її духовного розвитку; як діяльнісну категорію, що сприяє формуванню багатогранних відношень, забезпечує самопізнання, саморозвиток, самовиховання через володіння риторичним досвідом [2, 3]. На думку В. Герман, риторична культура вчителя – складне ціле, основу якого становлять високий рівень освіченості й професійні знання, культура мислення, мовлення і спілкування, невербальна й зовнішня культури, талант, натхнення й майстерність [1, с.19].

У наслідок опрацювання наукових джерел, обґрунтовано ключові аспекти формування риторичної культури у процесі підготовки майбутніх викладачів вокалу у закладах вищої освіти: *«Ефективна комунікація»* – Викладачі повинні вміти чітко та зрозуміло передавати знання. Добре розвинена риторика допомагає формулювати складні поняття у доступній формі, що полегшує сприйняття інформації учнями. *«Залучення та зацікавленість здобувачів вищої освіти»* – Викладач, який вміє майстерно використовувати риторичні прийоми (наприклад, метафори, запитання, наративи, може значно підвищити мотивацію здобувачів. Інтригуюча подача матеріалу стимулює інтерес та активну участь у навчальному процесі. *«Вміння вести діалог»* – Риторика сприяє розвитку навичок ведення діалогу, що є важливим для створення комфортної атмосфери у аудиторії. *«Розвиток критичного мислення»* – Використання риторичних прийомів, таких як аргументація та контраргументація, допомагає здобувачам розвивати критичне мислення. Це дозволяє їм аналізувати інформацію, оцінювати різні точки зору і формувати власні переконання. *«Емоційна складова навчання»* – Риторика також включає емоційний аспект комунікації. Викладач, який вміє донести свою пристрасть до предмета, здатен викликати у здобувачів аналогічні почуття, що є важливим для формування творчого підходу до навчання.

Отже, риторика є незамінним інструментом у викладацькій діяльності, оскільки вона сприяє не лише ефективній

передачі знань, але й розвитку учнів як активних учасників навчального процесу.

Формування риторичної культури у майбутніх викладачів вокалу передбачає використання різноманітних інтерактивних методів із використанням **ефективних технік**:

1. *Інтерактивні навчальні техніки до яких відносимо:* – Групові обговорення: Створення умов для обміну думками дозволяє студентам практикувати висловлення своїх ідей і аргументів, а також навчатися слухати інших (мозковий штурм, дебати, рольові ігри). Такі ігри розвивають емоційний інтелект і навички адаптації до різних ситуацій. 2. *Використання аудіовізуальних засобів:* Інтеграція відео, презентацій, аудіозаписів та інших медіа-ресурсів збагачує навчальний процес. 3. *Презентації та публічні виступи:* Регулярні практики публічних виступів допомагають студентам набувати досвіду в презентації своїх ідей, формуванні виступів та управлінні емоціями під час виступів. 4. *Критичний аналіз:* Здобувачі можуть аналізувати власні та чужі виступи, оцінюючи риторичні прийоми, структуру аргументації та емоційну складову.

Застосування цих методів формує риторичну культуру майбутніх викладачів вокалу, готуючи їх до ефективного спілкування із здобувачами, колегами та аудиторією.

Виходячи із ключових аспектів та використання сучасних технік формування риторичної культури у процесі фахової підготовки майбутніх викладачів вокалу ЗВО підкреслили, що риторичні навички

відіграють важливу роль у професійній діяльності викладачів вокалу, впливаючи не лише на їхню ефективність, але й на успіхи студентів та розвиток їхньої творчої особистості.

Забезпечення чіткості і зрозумілості: викладач, який вміє ефективно комунікувати, здатен донести складні вокальні техніки та концепції у зрозумілій формі. Це підвищує успішність учнів, адже вони легше сприймають і засвоюють матеріал. *Створення мотивуючого середовища:* викладачі, що володіють риторичними навичками, можуть надихати учнів своїм ентузіазмом та пристрастю до предмета. Це сприяє формуванню позитивної навчальної атмосфери, що стимулює творчість і бажання експериментувати. *Розвиток критичного мислення:* ефективна комунікація передбачає не лише викладення матеріалу, але й активне залучення студентів до обговорення. Це сприяє розвитку критичного мислення, допомагаючи учням аналізувати різні точки зору і формувати власні думки. *Підвищення впевненості:* здобувачі, які регулярно практикують публічні виступи та отримують конструктивний фідбек від викладача, стають більш впевненими у своїх силах. Це важливо не лише для їхньої вокальної кар'єри, але й для особистісного розвитку. *Розвиток емоційного інтелекту:* викладачі, які вміють спілкуватися з учнями на емоційному рівні, допомагають їм зрозуміти важливість емоцій у виконанні музики.

Таким чином, риторичні навички не лише підвищують професійну ефек-

тивність викладачів, але й сприяють всебічному розвитку здобувачів, допомагаючи їм досягати успіхів у вокальному мистецтві та формувати свої творчі особистості.

Інтеграція риторичних практик у навчальний процес для підготовки викладачів вокалу може відбуватися через різноманітні кейси та програми: *Курс «Комунікація у викладанні вокалу»:* у рамках цього курсу студенти вивчають основи риторики, структуру ефективного виступу та методи переконання. Курс включає практичні заняття, де студенти підготовлюють і проводять уроки, отримуючи зворотний зв'язок від викладача та однокласників. *Майстер-класи з відомими спікерами:* запрошення професійних спікерів або викладачів, які успішно використовують риторичні прийоми, дозволяє студентам спостерігати за їхніми методами. Після майстер-класів проводяться обговорення, на яких студенти аналізують виступи та обговорюють використані техніки. *Проект «Творче вираження через вокал»:* здобувачі працюють над створенням коротких концертних програм, які включають вокальні номери та риторичні елементи (наприклад, вступи, пояснення вибору пісень). Це дозволяє їм практикувати публічні виступи та комунікацію з аудиторією. *Семінари з дебатів у мистецтві:* організація семінарів, де здобувачі беруть участь у дебатах на теми, пов'язані з вокальним мистецтвом, такими як «Класична музика проти сучасної» або «Роль емоцій у виконанні». Це допомагає розвивати аргументацію та критичне

мислення. *Рольові ігри в навчальному процесі*: здобувачі беруть участь у рольових іграх, де кожен виступає у ролі викладача або учня. Це створює умови для практики комунікаційних навичок та управління класом, а також дозволяє обговорити різні педагогічні підходи. *Аналіз відеозаписів виступів*: викладачі можуть використовувати відеозаписи виступів видатних вокалістів для аналізу риторичних технік, що використовуються під час виконання. Здобувачі обговорюють, як емоційна подача, мова тіла та ритміка впливають на сприйняття. *Публічні виступи та конкурси*: організація конкурсів, де студенти мають можливість презентувати свої роботи перед публікою, допомагає їм набути досвіду спілкування та роботи з аудиторією. Конкурси можуть включати як вокальні, так і риторичні компоненти.

Безперечно, риторична культура

майбутнього викладача вокалу у закладах вищої освіти потребує усвідомлене й мотивоване використання ним риторичних аспектів, засобів, технік у поєднанні з його інтелектуальними, духовними, моральними якостями з метою переконання, емоційного впливу на слухачів, створення діалогової взаємодії. Вона охоплює знання правил стратегії і тактики спілкування, побудови конструктивного діалогу, прийомів аргументації тощо. Взаємодіючи з різними суб'єктами освітньої діяльності, майбутній викладач вокалу повинен зрозуміти і чітко викладати інформацію з метою отримання продуктивного результату, результативно розв'язувати педагогічні ситуації в професійній діяльності, володіти тонкощами мистецтва впливу, запобігати і вирішувати конфліктні ситуації.

Список використаних джерел:

1. Герман В. В. Риторична культура вчителя в академічному просторі : навчальний посібник: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. 190 с.
2. Грицаєнко Л. М. Основи красномовства: навчальний посібник. Київ : КНУТД, 2013. 244 с.
3. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика : навчальний посібник. Київ : Вища школа, 2003.
4. Фенцик О., Кинів М. Риторична культура вчителя початкових класів: сутність та особливості удосконалення. *Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі*: збірник тез доповідей VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (03 листопада 2023 р., м. Мукачево). Мукачево : МДУ, 2023. С 88–90.

НАШІ АВТОРИ

Бойко Ірина, старший викладач кафедри інструментального виконавства Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини; концертмейстер II категорії відділу хорового диригування Комунального закладу фахової передвищої освіти «Уманський обласний музичний фаховий коледж ім. П. Д. Демущького Черкаської обласної ради» (м. Умань)

Дацишин Олена, старший викладач вищої категорії фортепіанного відділу №2 Стрийської дитячої музичної школи ім. О. Нижанківського (м. Стрий)

Дубровіна Ірина, кандидат педагогічних наук, доцент, науковий співробітник Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (м. Київ)

Калабська Віра, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інструментального виконавства Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (м. Умань)

Кармазін Антон, кандидат мистецтвознавства, член Національної спілки композиторів України, завідувач відділу музики Музею театрального, музичного та кіномистецтва України (м. Київ)

Коваленко Анатолій, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інструментального виконавства Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (м. Умань)

Кузик Галина, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти кафедри інструментального виконавства Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (м. Умань)

Кучеренко Віктор, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти кафедри музикознавства та вокально-хорового мистецтва Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (м. Умань)

Мазуренко Олена, старший викладач відділу струнних інструментів Уманської дитячої школи мистецтв «Антарес» (м. Умань)

Марченко Марія, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти кафедри музикознавства та вокально-хорового мистецтва Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (м. Умань)

Олійник Тетяна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інструментального виконавства Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (м. Умань)

Семенчук Василь, заслужений працівник культури України, доцент, завідувач кафедри музикознавства та вокально-хорового мистецтва Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (м. Умань)

Семенчук Олександра, викладач кафедри інструментального виконавства Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (м. Умань)

Сербін Катерина, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти кафедри музикознавства та вокально-хорового мистецтва Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (м. Умань)

Симонян Віталій, доктор філософії, асистент кафедри музичного мистецтва Мукачівського державного університету (м. Мукачево)

Торчинський Володимир, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти кафедри музикознавства та вокально-хорового мистецтва Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (м. Умань)

Умрихіна Оксана, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інструментального виконавства Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (м. Умань)

Шнирьова Анастасія, викладач кафедри народних інструментів України Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського (м. Харків)

Ялоза Антон, доктор філософії, викладач кафедри «Народні інструменти» Комунального закладу вищої освіти «Дніпровська академія музики» Дніпропетровської обласної ради» (м. Дніпро)

Feng Ziyuan, Master's degree student of the Department of Musicology, Vocal and Choral Arts at Pavlo Tychna Uman State Pedagogical University (Uman)

Lin Fan, Master's degree student of the Department of Musicology, Vocal and Choral Arts at Pavlo Tychna Uman State Pedagogical University (Uman)

Liu Jingjing, Master's degree student of the Department of Musicology, Vocal and Choral Arts at Pavlo Tychna Uman State Pedagogical University (Uman)

Liu Jun, Master's degree student of the Department of Musicology, Vocal and Choral Arts at Pavlo Tychna Uman State Pedagogical University (Uman)

Wang Xiqian, Master's degree student of the Department of Musicology, Vocal and Choral Arts at Pavlo Tychna Uman State Pedagogical University (Uman)

Yan Fan, Master's degree student of the Department of Musicology, Vocal and Choral Arts at Pavlo Tychna Uman State Pedagogical University (Uman)

Zhou Wanqi, Master's degree student of the Department of Musicology, Vocal and Choral Arts at Pavlo Tychna Uman State Pedagogical University (Uman)

Матеріали
IV Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції
«Сучасне мистецтво: науково-методичний та практичний аспекти»
28–29 жовтня 2024 р.

Матеріали подано в авторській редакції

Підписано до друку 11.11.2024 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Ум. друк. арк. 4,6
Тираж 100 прим. Замовлення № 8136

Видавничо-поліграфічний центр «Візаві»
20300, м. Умань, вул. Тищика, 18/19
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2521 від 08.06.2006.
тел. (04744) 4-64-88, 4-67-77, (067) 104-64-88
vizavi-print.jimdo.com
e-mail: vizavi008@gmail.com

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>